

HET LIVING PLANET RAPPORT 2024

EEN SYSTEEM IN GEVAAR

BE ONE WITH NATURE

HET LIVING PLANET RAPPORT 2024

Wanneer cumulatieve effecten een drempel bereiken, gaan veranderingen zichzelf in stand houden. Dit resulteert in substantiële, vaak abrupte en mogelijk onomkeerbare veranderingen – dit noemen we een kantelpunt of omslagpunt.

NATUUR GAAT VERLOREN MET ENORME GEVOLGEN VOOR ONS ALLEMAAL

Mensen kunnen niet zonder biodiversiteit. We hebben het nodig voor ons voedsel, onze gezondheid, onze welvaart en het oplossen van de klimaatcrisis. Toch neemt de biodiversiteit nog altijd af.

In de afgelopen 50 jaar (1970-2020) is de omvang van gemonitorde populaties van wilde dieren gemiddeld met 73% afgenomen, zoals gemeten door de Living Planet Index (LPI). Dit is gebaseerd op de trend van bijna 35.000 populaties van 5.495 soorten amfibieën, vogels, vissen, zoogdieren en reptielen. Populaties in zoetwater zijn gemiddeld het sterkst afgenomen, met 85%, gevolgd door populaties op het land (69%) en in zee (56%).

Met 95% waren de grootste regionale afnames in Latijns-Amerika en het Caribisch gebied. Gevolgd door Afrika (76%) en Azië en de Stille Oceaan (60%). In Europa en Centraal-Azië (35%) en Noord-Amerika (39%) waren de afnames minder dramatisch. Maar dat komt doordat grootschalig natuurverlies in deze regio's al voor 1970 heeft plaatsgevonden. Sommige populaties zijn hier nu stabiel of gegroeid dankzij beschermingswerk en herintroductie van soorten.

Aantasting en verlies van leefgebieden, voornamelijk veroorzaakt door ons voedselsysteem, is de meest genoemde bedreiging in elke regio. Gevolgd door overexploitatie als stroperij en overbevissing, invasieve

soorten en ziekten. Vooral in Latijns-Amerika en het Caribisch gebied vormt klimaatverandering ook een grote bedreiging. Voor Noord-Amerika, Azië en de Stille Oceaan is dat vervuiling.

De LPI-indicator volgt de omvang van dierpopulaties door de jaren heen en waarschuwt zo vroegtijdig voor het risico op uitsterven. Ook geeft het inzicht in de gezondheid van ecosystemen. Wanneer een populatie onder een bepaald aantal zakt, is die soort mogelijk niet meer in staat om zijn gebruikelijke rol binnen het ecosysteem te vervullen. Of dat nou zaadverspreiding, bestuiving, begrazing of een van de vele andere processen is die ecosystemen draaiende houden. **Op de lange termijn zorgen stabiele populaties voor veerkracht tegen verstoringen als ziekten en extreme weersomstandigheden.** Een afname van groottes van populaties, zoals aangetoond in de wereldwijde LPI, vermindert die veerkracht waardoor ecosystemen kunnen instorten. En het verdwijnen van ecosystemen vormt weer een ernstige bedreiging voor onze voedselveiligheid en toegang tot schoon water. Daarnaast komt er daardoor veel CO2 vrij en verliezen we de bredere bijdrage die de natuur levert aan ons culturele, sociale en spirituele welzijn.

GEVAARLIJKE KANTELPUNTEN KOMEN ERAAN

De LPI en soortgelijke indicatoren laten allemaal hetzelfde beeld zien: de natuur verdwijnt in alarmerend tempo. Sommige veranderingen zijn klein en geleidelijk, maar bij elkaar opgeteld kan het een grotere, snellere verandering teweegbrengen. Wanneer cumulatieve effecten een drempel bereiken, houdt de verandering zichzelf in stand. Dit zorgt voor substantiële, vaak abrupte en mogelijk onomkeerbare veranderingen. Dit wordt een kantelpunt genoemd.

Als de huidige trends zich voortzetten, bereiken we hoogstwaarschijnlijk een aantal kantelpunten. Met mogelijk catastrofale gevolgen. Want zij vormen een ernstige bedreiging voor alle mensen en de meeste plant- en diersoorten. Natuurlijke systemen die essentieel zijn voor ons leven worden aangetast en leiden uiteindelijk tot ontwrichtingen in samenlevingen over de hele wereld. Alle signalen wijzen erop dat verschillende mondiale kantelpunten snel naderen.

We zien nu al de volgende lokale en regionale kantelpunten snel dichterbij komen, met ernstige ecologische, sociale en economische gevolgen van dien:

- **In het westen van Noord-Amerika dreigen pijnboombossen te veranderen in struikgewas en grasland.** Dit wordt veroorzaakt door de pijnboomkever en vaker voorkomende en heviger bosbranden. Klimaatverandering verergert deze twee effecten.
- Stijgende zeewatertemperaturen en de achteruitgang van het ecosysteem leidde dit jaar in **het Great Barrier Reef** tot de zevende massale koraalverbleking sinds 1998. Hoewel het Australische rif tot nu toe een bijzondere veerkracht laat zien, **dreigt 70 tot 90 procent van alle koraalriffen wereldwijd te verdwijnen.** Inclusief het Great Barrier Reef. Zelfs als de opwarming van de aarde beperkt blijft tot 1,5°C.
- **Door ontbossing en klimaatverandering valt er minder regen in de Amazone.** Hierdoor dreigt een klimaat te ontstaan waarin tropisch regenwoud niet kan bestaan. Dit zou verwoestende gevolgen hebben voor mensen, de biodiversiteit en het wereldklimaat. Het kantelpunt komt in zicht als 20 tot 25 procent van het Amazoneregenwoud verloren gaat. Naar schatting is nu al 14 tot 17 procent vernietigd.

Op veel plekken is het evenwicht al enorm kwetsbaar. Toch kunnen we de kantelpunten nog steeds voorkomen. Daarvoor moeten we de veerkracht van ecosystemen vergroten en de gevolgen van klimaatverandering en andere stressfactoren verminderen.

MASSALE STERFTE VAN KORAALRIFFEN

Als dit gebeurt gaat de visserij mogelijk ten onder en zijn honderden miljoenen kustbewoners straks niet meer beschermd tegen stormen.

VERLIES VAN HET AMAZONEWOUDE

Als dat gebeurt komen tonnen CO2 vrij waardoor weerpatronen over de hele wereld worden verstoord.

INSTORTEN VAN DE SUBPOLAIRE ZEESTROOM TEN ZUIDEN VAN GROENLAND

Als dit gebeurt krijgen we drastisch ander weer in Europa en Noord-Amerika.

HET SMELTEN VAN DE GROENLANDSE EN WEST-ANTARCTISCHE IJSKAPPEN

Als dit gebeurt stijgt de zeespiegel met meters en komt er enorm veel CO2 en methaan vrij door de dooi van permafrost.

WE DREIGEN ONZE MONDIALE DOELEN NIET TE HALEN

Onder de vlag van de Verenigde Naties hebben landen doelen gesteld om onze toekomst en die van volgende generaties veilig te stellen. De Convention on Biological Diversity (CBD) moet biodiversiteitsverlies stoppen en omkeren. Het Akkoord van Parijs moet ervoor zorgen dat de aarde niet meer dan 1,5°C opwarmt.

En met de *Sustainable Development Goals* (SDG's) behoort armoede straks tot het verleden en is menselijk welzijn gewaarborgd. Helaas blijven nationale toezeggingen en acties ver achter bij wat nodig is om deze ambitieuze wereldwijde doelen voor 2030 te halen en zo kantelpunten te vermijden. Zo staat het er nu voor:

De klimaat-, biodiversiteits- en ontwikkelingsdoelen moeten als geheel aangepakt worden om te voorkomen dat het gaat schuren. Bijvoorbeeld met landgebruik. Moet je dat gebruiken voor voedselproductie, behoud van biodiversiteit of hernieuwbare energie? Met een integrale aanpak vermijd je dit soort vraagstukken en minimaliseer en beheer je ongewenste neveneffecten.

BIODIVERSITEITSSTRATEGIEËN EN ACTIEPLANNEN

Nationale biodiversiteitsstrategieën en actieplannen zijn ontoereikend en krijgen ook niet genoeg financiële en institutionele ondersteuning.

STIJGING WERELDWIJDE TEMPERATUUR 3°C

Met de huidige nationale toezeggingen stijgt de gemiddelde wereldwijde temperatuur tegen het einde van de eeuw met 3°C. Dat zal meerdere catastrofale kantelpunten veroorzaken.

HELFT DOELEN WORDT NIET GEHAALD

Meer dan de helft van de SDG-doelstellingen voor 2030 wordt niet gehaald. En 30 procent van de doelstellingen zal stagneren of slechter uitpakken dan in 2015.

MET EEN GEZAMENLIJKE AANPAK KUNNEN WE DE NATUUR BESCHERMEN EN HERSTELLEN TERWIJL WE TEGELIJKERTIJD KLIMAATVERANDERING BEPERKEN EN ONS ERAAN AANPASSEN EN MENSELIJK WELZIJN VERBETEREN.

DE UITDAGINGEN VRAGEN OM EEN TRANSFORMATIE

Voor een leefbare aarde zijn maatregelen nodig die passen bij de omvang van de uitdagingen waarvoor we staan. Meer en effectievere natuurbescherming is nodig terwijl we tegelijkertijd de belangrijkste oorzaken van natuurverlies systematisch aanpakken. En dat vereist een heuse transformatie van onze voedsel-, energie- en financiële systemen.

TRANSFORMATIE VAN NATUURBESCHERMING

Ondanks de alarmerende afname van veel populaties wilde dieren zijn ook veel populaties gestabiliseerd of toegenomen als gevolg van natuurbescherming. Maar geïsoleerde successen en het vertragen van de achteruitgang van de natuur alleen is niet genoeg. **Natuurbehoud dat geen rekening houdt met rechten, behoeften en waarden van mensen op lange termijn zal waarschijnlijk niet slagen.**

Beschermde gebieden zijn de basis van traditionele natuurbescherming en beslaan momenteel 16 procent van al het land en 8 procent van de oceanen. Maar ze zijn ongelijk verdeeld en worden vaak niet effectief beheerd. De CBD 2022 stelde als doel (3) dat 30 procent van het land, de zoetwatergebieden en de zee in 2030 beschermd moet zijn. Doel 2 van de CBD is om 30 procent van de aangetaste gebieden te herstellen voor 2030. Alle reden dus om effectief natuurbehoud op te schalen naar ongekende niveaus.

Landen moeten hun beschermde gebieden uitbreiden, verbeteren, met elkaar verbinden en naar behoren financieren terwijl ze rekening houden met de rechten en behoeften van lokale gemeenschappen. Formele bescherming is hierin niet altijd de beste aanpak. Daarom staat de CBD-doelstelling ook andere maatregelen toe. **Zo kan het ondersteunen van de rechten van inheemse volken en lokale gemeenschappen een van de beste manieren zijn om biodiversiteit in stand te behouden.** Een kwart van al het landoppervlak is eigendom van inheemse volken en wordt door hen beheerd, gebruikt en/of bewoond. Hieronder valt ongeveer 35 procent van het gebied dat formeel in beschermde gebieden ligt en 35 procent van het overgebleven intacte landoppervlak.

Samenwerken met de natuur om specifieke maatschappelijke problemen op te lossen, kan ook een belangrijke rol spelen bij het behalen van de klimaat-, natuur- en ontwikkelingsdoelen. Deze Nature-based Solutions (NbS), oftewel op de natuur gebaseerde oplossingen kunnen, wat klimaat betreft, de jaarlijkse uitstoot van broeikasgassen met 10 tot 19 procent terugdringen terwijl ze ook nog eens ten goede komen aan ecosystemen en sociale gemeenschappen ondersteunen.

ONS VOEDSELSYSTEEM ONDERMIJNT ONS VERMOGEN OM DE MENSHEID NU EN IN DE TOEKOMST TE VOEDEN.

TRANSFORMATIE VAN ONS VOEDSELSYSTEEM

Ons voedselsysteem is onhoudbaar. Het gebruikt 40 procent van al het bewoonbare land op aarde en is daarmee de grootste bedreiging van de natuur. **Het is verantwoordelijk voor 90 procent van alle ontbossing in de tropen, 70 procent van al het zoetwatergebruik en 27 procent van alle uitstoot van broeikasgassen.** Daarnaast leidt het tot ongezonde en ongelijke situaties. Aan de ene kant kampen mensen steeds vaker met obesitas terwijl 735 miljoen andere mensen hongerlijden. **Biodiversiteitsverlies en de gevolgen van de klimaatcrisis veroorzaakt door ons voedselsysteem kosten ons nu al jaarlijks 10 tot 15 biljoen dollar!** Dat is 12 procent van het wereldwijde bruto binnenlands product (bbp) in 2020. Het is een paradox: ons voedselsysteem zorgt ervoor dat we onszelf uiteindelijk niet meer kunnen voeden.

Ondanks dat ons voedselsysteem de grootste oorzaak is van natuurverlies wereldwijd, krijgt het niet genoeg aandacht binnen internationaal milieubeleid. **Een gezamenlijke aanpak is nodig om:**

1. Natuurpositieve productie op te schalen zodat iedereen genoeg te eten heeft terwijl de natuur floreert. Hiervoor moeten we gewasopbrengsten, productiviteit van de veestapel, vangst van wilde vis en aquacultuurproductie op een duurzame manier optimaliseren.
2. Ervoor te zorgen dat iedereen een gezond dieet heeft dat duurzaam is geproduceerd. Hiervoor moeten we andere keuzes maken zoals het eten van meer plantaardige in plaats van dierlijke eiwitten in ontwikkelde landen terwijl we ondervoeding en voedselzekerheid aanpakken.
3. Voedselverlies en -verspilling tegen te gaan. Naar schatting wordt 30 tot 40 procent van al het geproduceerde voedsel niet opgegeten. Dat is ongeveer een kwart van het totale aantal calorieën wereldwijd en is verantwoordelijk voor een vijfde van al het gebruik van landbouwgrond en water en 4,4 procent van alle uitstoot van broeikasgassen.
4. Financiële steun voor en stimulering van goed bestuur om duurzame, veerkrachtige, natuurpositieve voedselsystemen te realiseren. Dit kan door landbouw- en visserijsubsidies die schadelijk zijn voor het milieu om te buigen naar natuurpositieve productie. Daarnaast moeten we voedsel betaalbaar houden voor iedereen.

TRANSFORMATIE VAN ONS

ENERGIESYSTEEM

De manier waarop we energie produceren en verbruiken is de belangrijkste oorzaak van klimaatverandering, wat steeds ernstigere gevolgen voor mensen en ecosystemen heeft. We weten dat we snel moeten overstappen van fossiele brandstoffen op hernieuwbare energie om de uitstoot van broeikasgassen voor 2030 te halveren en maximaal 1,5°C opwarming binnen bereik te houden. De energietransitie moet snel, groen en eerlijk zijn en mens en natuur centraal stellen.

Een snellere transformatie: In de afgelopen 10 jaar is de wereldwijde capaciteit voor hernieuwbare energie grofweg verdubbeld en zijn de kosten voor wind, zonnepanelen en accu's met wel 85 procent gedaald. Het gaat de goede kant op, maar de transitie moet een stuk sneller en op grotere schaal. De komende 5 jaar moeten we hernieuwbare energie verdrievoudigen, energie-efficiëntie verdubbelen, 20 tot 40 procent van onze lichte elektrische voertuigen elektrificeren en energienetwerken moderniseren. Dit vereist een verdrievoudiging van de investeringen. Van naar schatting 1,5 biljoen dollar per jaar in 2022 tot ten minste 4,5 biljoen dollar per jaar in 2030.

Een groenere transformatie: De energietransitie moet in lijn zijn met natuurbescherming en -herstel. Als dit niet gebeurt, worden rivieren verder versnipperd door waterkrachtcentrales, heeft de ontwikkeling van bio-energie aanzienlijk effect op het landgebruik en brengt mijnbouw van kritieke mineralen gevoelige land-, zee- en zoetwaterecosystemen in gevaar. Zorgvuldige planning is nodig om de juiste hernieuwbare energiebronnen op de juiste plaats te kiezen, negatieve effecten te vermijden en de energieontwikkeling te stroomlijnen zonder het milieu verder aan te tasten.

Een eerlijkere transformatie: Ruim 770 miljoen mensen hebben nog altijd geen toegang tot elektriciteit en bijna 3 miljard mensen koken nog steeds op kerosine, kolen, hout of andere biomassa. Dit zorgt voor armoede, ontbossing en luchtvervuiling binnenshuis, wat veel vroegtijdige sterfte veroorzaakt en onevenredig veel vrouwen en kinderen treft. Een rechtvaardige energietransitie moet ervoor zorgen dat mensen toegang krijgen tot moderne en veilige energiebronnen en dat de lusten en lasten eerlijk worden verdeeld.

TRANSFORMATIE VAN ONS

FINANCIËLE SYSTEEM

Voor een leefbare aarde is het ook van essentieel belang dat het financieren van activiteiten die zorgen voor natuurverlies verschuift naar activiteiten die zorgen voor natuurwinst en bijdragen aan duurzame ontwikkeling en het tegengaan van de klimaatcrisis.

Meer dan de helft van de wereldeconomie is matig of sterk afhankelijk van de natuur. Dan hebben we het over zo'n 58.000.000.000 oftewel 58 biljoen dollar. Ondanks deze ongelooflijke cijfers neemt ons financiële systeem de natuur nauwelijks in acht. Nog altijd stroomt er elk jaar bijna 7 biljoen dollar naar activiteiten die de biodiversiteits- en klimaatcrisis verergeren. Dat is soms via particuliere financiering, maar kan ook via belastingprijken en subsidies gaan. Ter vergelijking: het geld dat naar natuurpositieve oplossingen gaat, bedraagt een schamele 200 miljard dollar. We hoeven slechts 7,7 procent van de negatieve financieringsstromen om te buigen om het financieringstekort voor natuurlijke oplossingen op te vangen. Daarnaast is er in de energiesector tot 2030 elk jaar maar liefst 9 biljoen dollar wereldwijd nodig voor het tegengaan van de klimaatcrisis en de aanpassing hieraan. Een groot contrast met de financiering van 1,3 biljoen dollar in 2021/22. Ook voor de overgang naar een duurzaam voedselsysteem is veel meer geld nodig. Jaarlijks tot een bedrag tussen de 390 en 455 miljard dollar. Zowel uit publieke als particuliere bronnen. Dat is een groot bedrag, maar nog altijd minder dan wat overheden elk jaar uitgeven aan schadelijke landbouwsubsidies.

Om de geldstromen in de juiste richting te krijgen is een aardverschuiving nodig op mondiaal, nationaal en lokaal niveau. En dat kunnen we doen op twee manieren die elkaar versterken.

Groen financieren. Dat is het mobiliseren van financiering voor natuurbehoud en klimaatimpact op grote schaal. Dit vereist nieuwe groene financieringsoplossingen waarbij de publieke en private sector betrokken zijn. Denk aan op natuurbehoud gerichte fondsen, obligaties, leningen en verzekeringsproducten. Ook gaat het om langetermijninvesteringen in natuurpositieve bedrijven en ondernemingen.

Vergroenen van de financiering. Dit is het verduurzamen van financiële systemen van binnenuit. Bij het verstrekken van financiële producten moet de waarde van de natuur meegerekend worden en gelet worden op het behalen van natuur-, klimaat- en duurzameontwikkelingsdoelen. Daarnaast worden natuur- en klimaatgerelateerde risico's blootgelegd en wordt duidelijk wat de impact is van bedrijven en organisaties op de biodiversiteit.

WERELDWIJD IS MEER DAN DE HELFT VAN HET BBP (55 PROCENT) MATIG OF STERK AFHANKELIJK VAN DE NATUUR EN HAAR DIENSTEN.

NU MOET HET GEBEUREN

Elk WWF Living Planet Report tot nu toe laat een verdere achteruitgang van de natuur en verdere ontwrichting van het klimaat zien. Dit kan zo niet doorgaan.

De komende 5 jaar bepalen de toekomst van het leven op aarde.

We hebben nog 5 jaar om natuurverlies en verdere klimaatverandering te stoppen. Anders komen we met zijn allen terecht op een hellend vlak waarbij we onvermijdelijk afstevenen op kantelpunten met haast ondenkbare gevolgen.

Als wereldgemeenschap zijn we het eens over de weg vooruit. Onze gedeelde doelen laten zien waar we naartoe willen en hoe. Regeringen, bedrijven, organisaties, individuen, ieder van ons moet deze weg kiezen en bereid zijn degenen die dat niet doen ter verantwoording te roepen.

Samen moeten we succesvol zijn. We hebben maar één levende planeet en maar één kans om het goed te doen!

**HET IS NIET OVERDREVEN
OM TE ZEGGEN DAT WAT ER IN
DE KOMENDE VIJF JAAR GEBEURT
DE TOEKOMST VAN HET LEVEN
OP AARDE BEPAALT.**

